

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2022 m. rugsėjo 28 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė) ir Antano Simniškio (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Kaunesta“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. spalio 28 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Kaunesta“ ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Gerbūvio projektai“ dėl nekokybiškai atliktų statybos rangos darbų defektų šalinimo išlaidų atlyginimo, trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, uždaroji akcinė bendrovė „Statybų inžinerinės paslaugos“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių ieškinio senaties termino pradžią ir statybos rangos sutarties šalių atsakomybę, kai darbams atlikti panaudotos netinkamos kokybės medžiagos, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė priteisti iš atsakovės 65 260,79 Eur dydžio atsakovės atliktų statybos rangos darbų defektų šalinimo išlaidų atlyginimą, 6 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą sumą nuo civilinės bylos iškėlimo iki sprendimo visiško įvykdymo bei bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad ji ir užsakovė VŠĮ Vytauto Didžiojo universitetas 2013 m. rugsėjo 30 d. sudarė projektavimo, projekto vykdymo priežiūros ir statybų darbų sutartį, pagal kurią ieškovė įsipareigojo parengti techninį ir darbo projektus, gauti statybą leidžiantį dokumentą pastato, esančio Kaune, V. Čepinskio g. 5, (toliau ir – objektas) rekonstrukcijai, vykdyti statinio projekto vykdymo priežiūrą, atlikti ir perduoti sutartinius darbus bei ištaisyti defektus. Ieškovė su atsakove 2014 m. spalio 22 d. sudarė subrangos sutartį, kuria atsakovė įsipareigojo atlikti automobilių stovėjimo aikštelės įrengimo darbus minėtame objekte. Visi statybos darbai buvo užbaigti 2015 m. rugpjūčio 27 d., pasirašant statybos užbaigimo aktą. Užsakovė VŠĮ Vytauto Didžiojo universitetas 2018 m. kreipėsi į teismą dėl garantiniu laikotarpiu atsiradusių statybos darbų defektų šalinimo išlaidų atlyginimo iš ieškovės ir kitų jungtinėje veikloje veikusių rangovių (Kauno apygardos teismo civilinė byla [Nr. e2-303-413/2020](#), kurioje, be kita ko, trečiojo asmens teisėmis dalyvavo atsakovė). Civilinėje byloje [Nr. e2-303-413/2020](#) atlikus objekto statybos techninės veiklos ekspertizę nustatyta, kad atsakovė automobilių stovėjimo aikštelę įrengė nekokybiškai, pažeisdama techninio projekto reikalavimus, įrengimo technologiją, netinkamomis medžiagomis. Ieškovei abipusių nuolaidų su VŠĮ Vytauto Didžiojo universitetu būdu minėtoje byloje sudarius taikos sutartį, atsakovės įrengtos automobilių stovėjimo aikštelės defektų šalinimo vertė nustatyta 65 260,79 Eur. Atsakovė atlyginti jos nekokybiškai įrengtos automobilių stovėjimo aikštelės defektų šalinimo išlaidas atsisakė.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Kauno apygardos teismas 2020 m. lapkričio 16 d. sprendimu ieškinį tenkino iš dalies – priteisė ieškovei iš atsakovės 32 630,40 Eur nuostolių atlyginimą, 6 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
5. Teismas ieškinio senaties pradžią skaičiavo nuo 2019 m. liepos 31 d., kai civilinėje byloje Nr. e2-303-413/2020, kurioje trečiojo asmens teisėmis, be kita ko, dalyvavo atsakovė, buvo gautas ekspertizės aktas apie darbų rezultato trūkumus. Kadangi ieškovės ieškinys šioje byloje teismui pateiktas 2020 m. rugpjūčio 3 d., teismas konstatavo, kad vienerių metų termino kreiptis į teismą su ieškiniu ieškovė nepraleido. Remdamasis tuo, teismas netenkino atsakovės ir trečiojo asmens prašymų taikyti ieškinio senatį ir šiuo pagrindu atmesti ieškinį.
6. Teismas, sprenddamas dėl darbams panaudotų trinkelėlių kokybės, rėmėsi teismo ekspertizės aktu ir eksploatacinių savybių deklaracija Nr. 0721/340, iš kurių nustatė, kad automobilių aikštelės trinkelės iš viso yra netinkamos automobilių aikštelėms įrengti, t. y. gamintojos UAB „Perdanga“ gaminamos azūrinės plytelės (AP) yra betoniniai gatvių ir parkų tvarkymo elementai naudojami sodų, pėsčiųjų takų, aikštelių, apskritai kraštovaizdžio architektūrai sutvarkyti. Neleistina, kad šiuos gaminius veiktų apkrovos, sukeliamos transporto priemonių eismo. Informacijoje vartotojui nurodyta, kad „<...> klojant azūrinės plytelės, rekomenduojame tarp jų palikti tarpus (4÷6 mm). Baigus klojimo darbus, tarpus užpildyti sausomis, smulkiomis granitinėmis atsijomis (fr. 0-2 mm). Paviršių švariai nušlavus, tankinti naudojant vibroplokštę su kaučiukiniu padu. Po vibravimo pakartotinai tarpus užpildyti granitinėmis atsijomis.“
7. Teismas pažymėjo, kad statybos darbų ir medžiagų pasirinkimas yra specialių žinių reikalaujantis veiksmas, o atsakovė yra savo srities profesionalė, todėl ji galėjo pasirinkti tinkamas priemones reikiamam darbų rezultatui pasiekti, tačiau to nepadarė. Įrodymų, paneigiančių, kad automobilių aikštei įrengti buvo panaudotos netinkamos kokybės trinkelės, atsakovė nepateikė, todėl teismas nusprendė, jog atsakovė, neįrodžiusi, kad ieškovė pažeidė trinkelėlių eksploatavimo sąlygas, taip pat kitų jos atsakomybę šalinančių trinkelėlių defektų atsiradimo priežasčių, trinkelėlių klojimo darbams panaudojo netinkamos kokybės trinkelės. Pagal bylos šalių sudarytos subrangos sutarties 11 ir 12 punktus subrangovas (atsakovė) atsako už darbams panaudotų medžiagų ir atliktų darbų kokybę.
8. Sprenddamas dėl trinkelėlių paklojimo technologijos, kas susiję su aikštelės skaldos pagrindo sutankinimo darbų kokybe, teismas rėmėsi atsakovės pateiktu UAB „Laboratoriniai tyrimai“ 2020 m. rugsėjo 9 d. tyrimų protokolu Nr. 1585/2020, kuriame pateikti tiriamojo objekto (automobilių aikštelės skaldos pagrindo sluoksnis) statinio apkrovimo plokštė tyrimo rezultatai. Protokole nurodyta, kad nuokrypių nuo taikomo tyrimo metodo ir neįprastų tyrimo faktų nėra. UAB „Laboratoriniai tyrimai“ 2020 m. rugsėjo 15 d. tyrimų protokole Nr. 1625/2020 pateikti tiriamojo objekto (automobilių aikštelės skaldos pagrindo sluoksnio) tyrimo rezultatai (Kelių ir kitų konstrukcijų sluoksnių dinaminio

deformacijos modulio), kur taip pat nurodyta, kad nuokrypių nuo taikomo tyrimo metodo ir neįprastų tyrimo faktų nėra.

9. Teismas pažymėjo, kad trečiasis asmuo (įmonė, vykdydusi objekte statybos darbų techninę priežiūrą) taip pat nurodė, jog automobilių aikštelėje ir šaligatviuose panaudotų atsijų tinkamumo ir vidinės kontrolės bandymų rezultatai patvirtino atitiktį statinio projektui ir normatyviniams reikalavimams. Darbų žurnale Nr. 6 fiksuota, kad trečiojo asmens techninės priežiūros vadovas dalyvavo automobilių aikštelėje ir šaligatviuose įrengiant atsijų sluoksnius, nukrypimų nuo statinio projekto ir normatyvinių dokumentų reikalavimų nefiksavo. Vadovaujantis rangovo savikontrolės duomenimis, fiksuotais Statybos darbų žurnale, automobilių aikštelės sluoksniai ir grunto pagrindas buvo sutankinti tinkamai, pagal statinio projekto ir normatyvinius rodiklius.
10. Vadovaudamasis tuo, kas pirmiau išdėstyta (šios nutarties 8–9 punktai), teismas ekspertizės akte nurodytas išvadas dėl netinkamai atliktų aikštelės skaldos pagrindo sutankinimo darbų vertino kritiškai ir jomis nesirėmė bei nusprendė, kad nėra pagrindo teigti, jog grunto sutankinimo darbai buvo atlikti nekokybiškai.
11. Spręsdamas dėl trinkelio paklojimo technologijos, kas susiję su trinkelio tarpų užpildymu skalda, o ne augaliniu sluoksniu (juodžemiu su žole), teismas nustatė, kad tarpus užpildyti skalda pareikalavo pati užsakovė VŠĮ Vytauto Didžiojo universitetas, tokius reikalavimus ieškovė, kaip generalinė rangovė, perdavė atsakovei (subrangovei), todėl šie pakeitimai, kai pagrindinė užsakovė juos patvirtino, tapo privalomi visoms šalims. Ieškovė nepateikė įrodymų, kad toks technologinis sprendimas (trinkelio užpildymas ne augaliniu sluoksniu, o skalda) nėra galimas, todėl teismas neturėjo pagrindo spręsti, jog atsakovė, vykdydama ieškovės nurodymus, priėmė netinkamą technologinį sprendimą ir atliko darbus ne pagal projekto sprendinius.
12. Teismas iš ekspertizės akto nustatė, jog automobilių aikštelės danga suprojektuota ne pagal detalų planą, danga netinkama automobilių eismui, aikštelė eksploatuota želdynų priežiūrai esant neadekvačiai, dėl to atsakomybę turėtų prisiimti projektuotoja UAB „Šiltas namas“. Atkreipė dėmesį, kad pati ieškovė užsakė VŠĮ Vytauto Didžiojo universiteto pageidavimu pakeitė projektinius sprendinius dėl trinkelio užpildymo ne augaliniu sluoksniu, o skalda, nepasidomėjusi, kokią įtaką šie pakeitimai turės automobilių aikštelei, tokiu neveikimu prisidėjo prie atsiradusių nuostolių padidėjimo. Aplinkybė, jog ieškovė į sąmatą įtraukė ir darbus, kurių atsakovė neatliko, nurodė papildomus darbus, kurie nebuvo nurodyti eksperto lokalinėje sąmatoje (ekspertizės akto 11 priedas, civilinė byla [Nr. e2-303-413/2020](#)), padidindama šalininių defektų (atliekamų darbų) kiekį ir nepateikusi šių pakeitimų patvirtinančių įrodymų, teismo vertinimu, sudarė pagrindą mažinti prašomą priteisti 65 260,79 Eur sumą per pusę (nustatyti mšrios kaltės proporciją: ieškovei ir atsakovei tenkant po 50 proc.) ir priteisti ieškovei iš atsakovės 32 630,40 Eur defektų šalinimo išlaidų atlyginimą.
13. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą pagal atsakovės apeliacinį skundą, 2021 m. spalio 28 d. sprendimu Kauno apygardos teismo 2020 m. lapkričio 16 d. sprendimo dalį, kuria ieškovės ieškinys tenkintas, panaikino ir priėmė naują sprendimą – ieškovės ieškinį atmetė.
14. Kolegija nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas, susiedamas ieškinio senaties termino pradžią su 2019 m. liepos 31 d. ekspertizės akto gavimu Kauno apygardos teismo nagrinėtoje byloje [Nr. e2-303-413/2020](#), netinkamai taikė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.667 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą nuostatą ir dėl to neteislingai nusprendė, kad ieškovė ieškinio senaties termino nepraleido. Kolegija nustatė, kad užsakovė VŠĮ Vytauto Didžiojo universitetas 2016 m. birželio 13 d. raštu ieškovei, be kita ko, pranešė ir apie atsakovės (subrangovės) atliktų darbų trūkumus, pridėto darbų trūkumų ar kitokių nukrypimų nuo sutarties sąrašo 15 eilutėje nurodydama, jog automobilių stovėjimo aikštelėje azūrinė danga su žolės intarpais įrengta nekokybiškai. Remdamasi tuo kolegija sutiko su atsakovės argumentais, kad minėtas raštas, kuris adresuotas ieškovei, laikytinas užsakovės pareiškimu ieškovei apie darbų rezultato trūkumus, todėl šio rašto ir sąrašo surašymo data vertintina kaip ieškinio senaties termino pradžia, nes šiuo atveju pakanka nustatyti vien objektyvų momentą (datą), kada užsakovė pareiškė apie subrangovės atliktų darbų trūkumus.
15. Kolegija, *ex officio* (savo iniciatyva) spręsdama praleisto ieškinio senaties termino atnaujinimo klausimą, konstatavo, kad nagrinėjamu atveju nėra pagrindo šio termino atnaujinti ir jis neatnaujintinas, nes ieškovė yra profesionalus ūkio subjektas, kuriam keliami aukštesni elgesio standartai, rūpestingumo ir atidumo reikalavimai, o byloje nenustatyta jokių svarbių aplinkybių, kurios rūpestingam, protingam, atidžiam kreditoriui būtų objektyviai trukdžiusios ginti galimai pažeistą teisę.
16. Pažymėjusi, jog iš apeliacinio skundo turinio matyti, kad jį padavusi atsakovė sutinka su pirmosios instancijos teismo išvadomis dėl trinkelio paklojimo technologijos, kolegija nurodė, jog pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies dėl trinkelio paklojimo technologijos nevertins ir dėl jos nepasisakys. Tuo tarpu atsakovės ginčijamą pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį dėl netinkamai parinktų medžiagų (azūrinių plytelių) kolegija vertino kaip nepakankamai motyvuotą ir nepagrįstą bylos įrodymų vertinimu.
17. Kolegija nurodė, kad tiek iš prie subrangos sutarties pridėtos sąmatos (5 eilutė), tiek ir iš rangovės parengto ir patvirtinto techninio projekto sklypo sutvarkymo dalies „Dangų įrengimo detalės“ matyti, jog atsakovei buvo suformuluota užduotis atlikti automobilių stovėjimo aikštelės įrengimo darbus, naudojant būtent azūrinės trinkelės. Atsižvelgdama į nustatytas aplinkybes kolegija nusprendė, kad šalis sutarus, jog atsakovė aikštelės įrengimo darbus atliks pagal prie sutarties pridėdamas sąmatas ir techninį projektą (subrangos sutarties 1 punktą), atsakovė turėjo pareigą vadovautis būtent šiais dokumentais, todėl tiek sąmatoje, tiek ir techniniame projekte, kurį parengė ieškovė, veikusi užsakovės vardu, ir kuriam pritarė užsakovės paskirtas techninis prižiūrėtojas, ieškovei aiškiai suformulavus užduotį dėl subrangos sutartimi atliktinų darbų ir naudotinų medžiagų – azūrinių trinkelio, priešingai nei nusprendė pirmosios instancijos teismas, atsakovė negali būti laikoma atsakinga už netinkamą medžiagų parinkimą. Šiuo atveju atsakomybė už netinkamus projektinius sprendimus automobilių stovėjimo aikštelei parenkant transportui netinkamas azūrinės trinkelės tenka sutartį su užsakove VŠĮ Vytauto Didžiojo universitetu sudariusiai ir prievolę parengti projektavimo dokumentus prisiėmusiai generalinei rangovei – ieškovei.
18. Nustačiusi, kad atsakovė azūrinių trinkelio gamintojos UAB „Perdanga“ eksploatacinių savybių deklaraciją Nr. VLNT00005356-2003, kurioje nurodyta produkto paskirtis („Betoniniai gatvių ir parkų tvarkymo elementai naudojami sodų, parkų, pėsčiųjų takų, aikštelių, apskritai landšafto architektūrai sutvarkyti. Neleistina, kad šiuos gaminius veiktų apkrovos, sukeliamos transporto priemonių eismo“), pateikė užsakovės pusėje veikusiam techniniam prižiūrėtojui ir ieškovei (generalinei rangovei), kolegija padarė išvadą, kad ieškovei buvo žinoma apie konkrečių azūrinių trinkelio panaudojimą objekte, todėl ieškovė, neprieštaravusi tam, kad azūrinės trinkelės būtų panaudotos automobilių aikštelei įrengti, neteko teisės rentis žinomą nukrypimą nuo sutarties kaip trūkumą ir reikalauti su tokiu darbų atlikimu siejamų padarinių pašalinimo išlaidų ([CK](#) 6.689 straipsnio 2 dalis).
19. Kolegija taip pat nurodė, kad azūrinių trinkelio panaudojimas automobilių aikštelei įrengti objekte buvo akivaizdžiai matomas šalims pasirašant 2015 m. rugpjūčio 27 d. statybos užbaigimo aktą, taigi ieškovė, priėmusi tokį darbų rezultatą, neteko teisės rentis netinkamai atliktų darbų kokybės faktą ([CK](#) 6.697 straipsnio 3 dalis).
20. Vadovaudamasi tuo, kas pirmiau išdėstyta (šios nutarties 17–19 punktai), kolegija nenustatė atsakovės atsakomybės dėl garantinių laikotarpiu atsiradusių defektų, kuriuos lėmė netinkamai parinktos medžiagos (azūrinių trinkelės), todėl konstatavo, kad atsakovei pareikštas reikalavimas atlyginti šių defektų ištaisymo išlaidas netenkinamas.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

21. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. spalio 28 d.

sprendimą ir palikti galioti Kauno apygardos teismo 2020 m. lapkričio 16 d. sprendimą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

- 21.1. Apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas materialiosios teisės normą, reglamentuojančią ieškinio senaties termino pradžią ([CK 6.667 straipsnio](#) 3 dalis), ir nukrypdamas nuo kasacinio teismo praktikos aiškinant ir taikant šią normą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-74-421/2015](#), 2018 m. lapkričio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-443-1075/2018), netinkamai nustatė ieškinio senaties termino pradžią. Byloje nėra jokių duomenų, jog ieškovė ar užsakovė VŠĮ Vytauto Didžiojo universitetas būtų pareiškusi pretenziją atsakovei dėl atliktų darbų kokybės. Iki 2019 m. liepos 31 d. ieškovė objektyviai negalėjo pareikšti nei pareiškimo atsakovei apie darbų defektus, nei ieškinio atsakovei, nes nebuvo nustatytos defektų atsiradimo priežastys, asmens, kurio veiksmams lėmė defektų atsiradimą.
- 21.2. Apeliacinės instancijos teismas, netinkamai aiškindamas ir taikydamas [CK 6.689 straipsnio](#) 2 dalies nuostatą ir nukrypdamas nuo kasacinio teismo praktikos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-20/2014, 2006 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-135/2006](#)), padarė nepagrįstą išvadą, kad ieškovė, neprieštaravusi tam, kad ažuvinės trinkelės būtų panaudotos automobilių aikštelei įrengti, neteko teisės remtis žinomu nukrypimu nuo sutarties kaip trūkumu ir reikalauti su tokiu darbų atlikimu siejamų padarinių pašalinimo išlaidų. [CK 6.689 straipsnio](#) 2 dalies nuostatos negalima taikyti izoliuotai be [CK 6.689 straipsnio](#) 4 dalyje įtvirtintos nuostatos, kad rangovas, netinkamai vykdęs sutartį, neturi teisės remtis ta aplinkybe, kad užsakovas nevykdė statybos darbų kontrolės ir priežiūros, išskyrus atvejus, kai tokios kontrolės ir priežiūros pareigą užsakovui nustato įstatymas ar sutartis. Nagrinėjamu atveju bylos šalių 2014 m. spalio 22 d. sudaryta subrangos sutartis nenustatė ieškovei pareigos vykdyti techninę priežiūrą, tokios pareigos nenustatė ir įstatymas.
- 21.3. Apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas pareigą tinkamai motyvuoti savo sprendimą, nenurodė jokių motyvų, kodėl atmets aplinkybes, išdėstytas 2019 m. liepos 31 d. teismo ekspertizės akte bei pirmosios instancijos teismo sprendime, iš kurių matyti, kad nustatyti defektai yra automobilių stovėjimo aikštelės dangos pažeidimai, nuosėdžiai, trinkelų judėjimas, o jie atsirado praėjus beveik metams po 2015 m. rugpjūčio 27 d. statybos užbaigimo akto pasirašymo, t. y. šie defektai darbų perdavimo ir priėmimo metu nebuvo ir objektyviai negalėjo būti nustatyti. Šis proceso teisės normos pažeidimas lėmė teismo nepagrįstą išvadą, kad netinkamų ažuvinės trinkelės panaudojimas yra akivaizdus trūkumas, kuris galėjo būti nustatytas darbų perdavimo ir priėmimo metu, ir atitinkamai netinkamą [CK 6.689 straipsnio](#) 2 dalies nuostatoje nurodytų pasekmių taikymą.
- 21.4. Net ir nustačius, kad viena ar kelios iš defektų atsiradimo priežasčių yra užsakovo pageidavimai nukrypti nuo techninio projekto, tai visiškai nešalina atsakovės atsakomybės už defektų garantiniu laikotarpiu atsiradimą, nes ji, būdama savo srities profesionalė, neįspėjo apie galimą dėl užsakovo pageidavimų vėlesnį darbo rezultato defektų atsiradimą, o galėtų būti tik pagrindas mažinti atsakovės atsakomybę ([CK 6.659 straipsnis](#), Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-135/2006](#)).
22. Atsiliepimu į kasacinį skundą atsakovė prašo atmesti kasacinį skundą ir palikti galioti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. spalio 28 d. sprendimą nepakeistą. Atsiliepiamas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
 - 22.1. Užsakovės VŠĮ Vytauto Didžiojo universiteto 2016 m. birželio 13 d. raštas ieškovei laikytinas užsakovės pareiškimu ieškovei apie darbų rezultato trūkumus, todėl šio rašto ir sąrašo surašymo data vertintina kaip ieškinio senaties termino pradžia, nes šiuo atveju pakanka nustatyti vien objektyvųjį momentą (datą), kada užsakovė pareiškė apie subrangovės atliktų darbų trūkumus. Aplinkybė, kad 2016–2017 metais gavusi užsakovės VŠĮ Vytauto Didžiojo universiteto pretenzijas dėl darbų defektų ieškovė nepersiautė jų atsakovei (subrangovei) ar kad atskiru pranešimu nesikreipė į atsakovę, neturi įtakos ieškinio senaties pradžios momento skaičiavimui, nes yra svarbu, kada pati ieškovė sužinojo apie užsakovės VŠĮ Vytauto Didžiojo universiteto pretenzijas.
 - 22.2. Įvertinant, kad atsakovė automobilių stovėjimo aikštelės įrengimo darbus įsipareigojo atlikti pagal techninį projektą ir prie subrangos sutarties pridėtą sąmatą, tuo tarpu už techninio projekto sprendinių, nustatančių aikštelėje naudoti atitinkamos rūšies trinkelės, parengimą buvo atsakinga generalinio rangovo vardu veikusi ieškovė, darytina išvada, jog atsakovė nėra atsakinga už techninio projekto sprendinio aikštelėje iškloti netinkamas plyteles įgyvendinimą.
 - 22.3. Įvertinant akivaizdžią atsakovės parinktų medžiagų rūšį prieš pradėdant statybos darbus ir pastabų dėl neatitikimo priimant darbus nebuvimą, laikytina, kad reikšti atsakovei (subrangovei) pretenzijas dėl nurodyto neatitikimo (ir jo vėliau nulemtų defektų) generalinis rangovas (ieškovė) neturi teisės ([CK 6.662 straipsnio](#) 3 dalis).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl kasacinio nagrinėjimo dalyko ir bylos nagrinėjimo kasacine tvarka ribų

23. Pagal civiliniame procese galiojantį dispozityvumo principą teismo nagrinėjimo dalyko nustatymas yra ginčo šalių, o ne teismo pareiga, teismas nagrinėja ginčą neperžengdamas ginčo šalių nustatytų ribų. Viena iš šio principo išraiškų yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 353 straipsnyje, kuriame nustatyta, kad kasacinis teismas patikrina teisės taikymo aspektu apskųstus sprendimus ir (ar) nutartis, o kasacijos funkciją vykdo neperžengdamas kasacinio skundo ribų. Šios nuostatos teisėjų kolegija laikosi nagrinėdama ieškovės kasacinį skundą, nes nenustatyta pagrindo peržengti kasacinio skundo ribas ([CPK 353 straipsnis](#)). Kasacinio nagrinėjimo dalykas yra kasaciniame skunde nurodyti motyvuoti kasacijos pagrindai.
24. Šioje byloje teismas nagrinėjo ieškovės pareiktą ieškinio reikalavimą priteisti iš atsakovės dėl nekokybiškai atliktų automobilių aikštelės statybos rangos darbų atsiradusių defektų šalinimo išlaidų atlyginimą, pirmiau nurodytos išlaidos, anot ieškovės, susidarė: dėl atsakovės šios aikštelės įrengimo darbams panaudotų netinkamos kokybės trinkelės; dėl trinkelės paklojimo netinkamos technologijos, tai susiję tiek su aikštelės skaldos pagrindo sutankinimo kokybe, tiek su trinkelės tarpų užpildymo skalda, o ne auginiu sluoksniu. Atsakovė nuo pareikšto reikalavimo pirmosios instancijos teisme gynėsi, be kita ko, prašydama taikyti ieškinio senatį. Pirmosios instancijos teismui sprendimu pripažinus nepagrįstais ieškovės argumentus dėl netinkamos trinkelės paklojimo technologijos, bylos šalys šios teismo sprendimo dalies apeliacine tvarka neskundė ir ji nėra peržiūrėta apeliacine tvarka, apeliacinės instancijos teismui skundžiamoje nutartyje tiesiogiai nurodžius, kad jis nevertins pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies dėl trinkelės paklojimo technologijos. Kasacija negalima dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų ir nutarčių, neperžiūrėtų apeliacine tvarka ([CPK 341 straipsnis](#)). Dėl to nagrinėjamoje byloje priimto pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis dėl trinkelės paklojimo technologijos negali būti ir nėra peržiūrėjimo kasacine tvarka objektas, o kasacinio

nagrinėjimo dalykas nagrinėjamoje byloje yra kasaciniame skunde nurodomi materialiosios teisės normų, reglamentuojančių ieškinio senaties pradžios skaičiavimo, kai reikalavimai kyla dėl atliktų darbų trūkumų, taisyklės ir generalinio rangovo bei subrangovo atsakomybės paskirstymą, kai subrangovas darbus atlieka iš savo pasirinktų netinkamos kokybės medžiagų, pažeidimai.

Dėl ieškinio senaties termino reikalavimams dėl rangos darbų trūkumų

25. [CK 1.124](#) straipsnio 1 dalyje reglamentuota, kad ieškinio senatis – tai įstatymų nustatytas laiko tarpas (terminas), per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises pareiškdamas ieškinį. Ieškinio senatį teismas taiko tik tuo atveju, kai ginčo šalis reikalauja ([CK 1.126 straipsnio](#) 2 dalis). Ieškinio senaties termino pabaiga iki ieškinio pareiškimo yra pagrindas ieškinį atmesti; jeigu teismas pripažįsta, kad ieškinio senaties terminas praleistas dėl svarbios priežasties, pažeistoji teisė turi būti ginama, o praleistas ieškinio senaties terminas atnaujinamas ([CK 1.131 straipsnio](#) 1 ir 2 dalys).
26. Bendroji taisyklė, reglamentuojanti ieškinio senaties termino pradžią, įtvirtinta [CK 1.127](#) straipsnio 1 dalyje, kur nustatyta, kad ieškinio senaties terminas prasideda nuo teisės į ieškinį atsiradimo dienos; teisė į ieškinį atsiranda nuo tos dienos, kurią asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie savo teisės pažeidimą; šios taisyklės išimtis nustato [CK](#) ir kiti Lietuvos Respublikos įstatymai.
27. Viena iš nurodytos bendrosios ieškinio senaties termino pradžios taisyklės išimčių yra nustatyta [CK 6.667 straipsnio](#) 3 dalyje ir taikytina esant rangos teisiniam santykiams. Šioje normoje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią tuo atveju, kai įstatymas ar rangos sutartis nustato garantinį terminą ir apie trūkumus buvo pareikšta per šį garantinį terminą, ieškinio senaties terminas prasideda nuo pareiškimo apie trūkumus dienos.
28. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad kadangi [CK 6.667 straipsnio](#) 3 dalyje įtvirtinta bendrosios ieškinio senaties termino eigos pradžios skaičiavimo taisyklė, nustatytos [CK 1.127 straipsnio](#) 1 dalyje, išimtis, kurios taikymą lemia pareikšto reikalavimo turinys (dėl atliktų rangos darbų trūkumų, kai įstatymas ar rangos sutartis nustato garantinį terminą ir apie trūkumus buvo pareikšta per šį garantinį terminą) ir tam tikros sąlygos (nustatytas garantinis terminas, užsakovo veikimo iniciatyva, pareiškiant apie trūkumus per garantinį terminą), taikant šią išimtį svarbus yra tik objektyvusis – užsakovo pareiškimo apie trūkumus – momentas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-74-421/2015](#)).
29. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, plėtodamas savo praktiką dėl užsakovo, generalinio rangovo ir subrangovo santykių, yra išaiškinęs, kad generalinio rangovo ir subrangovo sutartis, atitinkanti [CK 6.681](#) straipsnyje įtvirtintą sampratos apibrėžimą, kvalifikuotina kaip rangos (statybos rangos) sutartis, kurioje generalinis rangovas yra užsakovas, o subrangovas – rangovas; todėl subrangos sutartiniais santykiams taikytinos [CK](#) įtvirtintos rangos sutarčių nuostatos tiek, kiek sutarties šalių teisėtai (neperžengiant sutarties laisvės principo ribų) nesusitarta kitaip (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. birželio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-197-469/2020](#), 34 punktas).
30. Kasacinis teismas taip pat yra išaiškinęs, kad generalinio rangovo reikalavimas subrangovui dėl nuostolių, kurie susidarė sumokėjus užsakovui darbų trūkumų taisymo išlaidas, yra reikalavimas dėl atliktų pagal rangos (subrangos) sutartį darbų trūkumų, o ne regresinis (atgręžtinis) reikalavimas dėl padarytos žalos atlyginimo, todėl tokiame reikalavime taikytinos [CK 6.667](#) straipsnyje įtvirtintos specialiosios ieškinio senaties termino taisyklės, be kita ko, šio straipsnio 1 dalyje įtvirtintas vienerių metų ieškinio senaties terminas (pirmiau minėtos nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-197-469/2020](#) 61 punktas).
31. Nagrinėjamu atveju ieškovei, būdama generalinė rangovė, atsakovei, kuri yra subrangovė pagal šalių sudarytą subrangos sutartį, pareiškė reikalavimą atlyginti nekokybiškai atliktų statybos rangos darbų defektų šalinimo išlaidas. Bylą nagrinėję teismai skirtingai nustatė ieškinio senaties termino minėtam reikalavimui reikšti pradžios momentą. Pirmosios instancijos teismas ieškinio senaties termino pradžią skaičiavo nuo 2019 m. liepos 31 d., kai civilinėje byloje [Nr. e2-303-413/2020](#), kurioje trečiojo asmens teisėmis, be kita ko, dalyvavo atsakovė, buvo gautas ekspertizės aktas apie darbų rezultatų trūkumus. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad užsakovės VŠĮ Vytauto Didžiojo universiteto 2016 m. birželio 13 d. rašto, kuriame nurodyti atsakovės (subrangovės) atliktų darbų trūkumai ir kuris buvo adresuotas ieškovei, kaip generalinei rangovei, surašymo data yra ieškinio senaties termino pradžia.
32. Kasaciniame skunde argumentuojama, kad apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas materialiosios teisės normą, reglamentuojančią ieškinio senaties termino pradžią ([CK 6.667](#) straipsnio 3 dalis), ir nukrypdamas nuo kasacinio teismo praktikos aiškinant ir taikant šią normą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-74-421/2015](#), 2018 m. lapkričio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-443-1075/2018](#)), netinkamai nustatė ieškinio senaties termino pradžią.
33. Teisėjų kolegija, vertindama nurodytus kasacinio skundo argumentus, pažymi, kad kasacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, jog ieškinio senaties termino pradžios momento konkrečiu atveju nustatymas yra fakto klausimas, kurio kasacinis teismas nenagrinėja ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis), tačiau, remdamasis teismų nustatytomis aplinkybėmis, turinčiomis reikšmės ieškinio senaties termino pradžios nustatymui, teisės taikymo aspektu patikrina, ar bylą nagrinėję teismai teisingai taikė ir aiškino ieškinio senatį reglamentuojančias teisės normas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 1 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-342-686/2016](#) 35 punktą; ir kt.).
34. Pagal kasacinio skundo ribas įvertinusi, ar bylą nagrinėję teismai teisingai taikė [CK 6.667](#) straipsnio 3 dalį, reglamentuojančią ieškinio senaties termino pradžią, teisėjų kolegija nurodytus kasacinio skundo argumentus pripažįsta iš esmės pagrįstais.
35. Teisėjų kolegija vertina, kad nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas ieškinio senaties termino pradžią iš esmės nustatė pagal subjektyvųjį momentą, t. y. momentą, kada ieškovei, kaip generalinei rangovei, gavus ekspertizės aktą kitoje byloje, tapo aišku apie atsakovės netinkamai atliktus darbus. Toks ieškinio senaties termino pradžios nustatymas neatitinka [CK 6.667](#) straipsnio 3 dalyje įtvirtinto teisinio reglamentavimo ir kasacinio teismo praktikos, pagal kurią nustatant ieškinio senaties termino reikalavimui dėl atliktų darbų trūkumų pradžią svarbus tik objektyvusis momentas – kada pateiktas pareiškimas apie trūkumus (šios nutarties 28 punktas). Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas, nusprendęs, kad nustatant ieškinio senaties termino pradžią atskaitos taškas yra užsakovės rašto ieškovei surašymo diena, tokiu objektyviuoju momentu ieškinio senaties termino pradžiai nustatyti rėmėsi ignoruodamas nagrinėjamoje byloje aktualius generalinio rangovo ir subrangovo santykius, netinkamai taikydamas [CK 6.667 straipsnio](#) 3 dalį ir nukrypdamas nuo šios nutarties 29, 30 punktuose nurodytų kasacinio teismo išaiškinimų dėl generalinio rangovo ir subrangovo sutartiniais santykiams taikytinos teisės, tarp jų ir dėl ieškinio senaties termino generalinio rangovo reikalavimams subrangovui reikšti.
36. Pažymėtina, kad byloje teismų nėra nustatyta ieškinio senaties termino pradžios nustatymui turinti reikšmės faktinė aplinkybė – kada ieškovei, kaip generalinei rangovei, pateikė atsakovei, kaip subrangovei, pareiškimą dėl atliktų darbų trūkumų. Tuo tarpu teismas, priimdamas sprendimą, turi konstatuoti, kurios aplinkybės, turinčios reikšmės bylai, yra nustatytos ir kurios nenustatytos ([CPK 265 straipsnio](#) 1 dalis). Pirmosios instancijos teismas sprendime tik nurodė, kad byloje nėra duomenų, jog ieškovei būtų reikšusi pretenzijas dėl atliktų darbų kokybės. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad teismas, jeigu egzistuoja toks procesinis poreikis, turi patikslinti arba paskirstyti šalių našta įrodinėti ([CPK 225 straipsnio](#) 1 punktas), manydamas, kad bylai teisingai išspręsti neužtenka pateiktų įrodymų, gali pasiūlyti šalims pateikti papildomus įrodymus ([CPK 179 straipsnio](#) 1 dalis). Teismų nevertinta, ar nagrinėjamoje byloje pareikštas ieškinyje aktualiu ieškinio senaties taikymo aspektu iš esmės negalėtų būti laikomas ieškovės pareiškimu apie darbų trūkumus, o tokio pareiškimo įteikimo atsakovei diena negalėtų būti atskaitos taškas pagal [CK 6.667 straipsnio](#) 3 dalį nustatant ieškinio senaties termino pradžią.
37. Kaip jau paminėta šios nutarties 27, 28 punktuose, viena iš sąlygų ieškinio senaties termino eigai skaičiuoti yra tai, kad pareiškimas dėl darbų

trūkumų turi būti pareikštas per nustatytą garantinį terminą. [CK 6.698 straipsnio](#) (redakcija, galiojusi iki 2016 m. gruodžio 31 d.) 1 dalyje reglamentuota, kad rangovas, projektuotojas ar statybos techninis prižiūrėtojas atsako už objekto sugriuvimą ar defektus, jeigu objektas sugriuvo ar defektai buvo nustatyti per: penkerius metus; dešimt metų – esant paslėptų statinio elementų (konstrukcijų, vamzdinių ir kt.); dvidešimt metų – esant tyčia paslėptų defektų. To paties straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad šio straipsnio pirmoje dalyje nustatyti terminai pradedami skaičiuoti nuo darbų rezultato atidavimo naudoti dienos. Paprastai garantinis terminas lemia vėliausią momentą, kada gali prasidėti ieškinio senaties termino eigos pradžia ieškiniams dėl atliktų darbų trūkumų pareikšti. Jeigu apie subrangovo atliktų darbų trūkumus generalinis rangovas nepareikšia per garantinį terminą, garantija pasibaigia ir išnyksta subrangovo atsakomybė už atliktų darbų trūkumus. Byloje nustatyta, kad visi statybos darbai buvo užbaigti 2015 m. rugpjūčio 27 d., pasirašant statybos užbaigimo aktą Nr. SuA-20 150827-00346, t. y. tą dieną iš valstybės ir savivaldybės institucijų atsakingų asmenų sudaryta komisija pripažino, kad statinio statyba yra baigta. Tačiau teismų nėra nustatyta garantinio termino pagal įstatymą pradžios ir pabaigos momentų nustatymui turinti reikšmės faktinė aplinkybė – kada atsakovė perdavė darbų rezultatai ieškovei.

38. Remdamasi tuo, kas išdėstyta pirmiau, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas dėl ieškinio senaties termino taikymo, netinkamai taikė [CK 6.667 straipsnio](#) 3 dalį, nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos dėl ieškinio senaties termino pradžios nustatymo generalinio rangovo reikalavimui dėl darbų trūkumų.

Dėl generalinio rangovo ir subrangovo atsakomybės paskirstymo, kai subrangovas darbus atlieka iš savo pasirinktų netinkamos kokybės medžiagų

39. Šios nutarties 29 punkte minėta, kad subrangos santykiams taikomos tos pačios taisyklės kaip ir rangos santykiams. Tai paaiškinama tuo, kad subrangovas iš esmės turi tas pačias pareigas kaip ir rangovas, tik skiriasi šių pareigų apimtis. Tai reiškia, kad subrangovui, sudariusiam sutartį su generaliniu rangovu, taikomi tie patys reikalavimai kaip ir generaliniam rangovui – darbus atlikti kokybiškai, laiku bei laikantis norminiuose dokumentuose nustatytų reikalavimų. Taigi, sudarydamas subrangos sutartis, rangovas tampa užsakovu (taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-184-421/2022 47 punktą).
40. [CK 6.868 straipsnio](#) 1 dalyje reglamentuota, kad statybą aprūpinti medžiagomis, įrengimais, detalėmis ir kitokiomis konstrukcijomis privalo rangovas, jeigu statybos rangos sutartis nenustato, kad tą daryti yra užsakovo pareiga. Šalis, kuri privalo aprūpinti statybą medžiagomis ir įrengimais, atsako už jų defektus, dėl kurių tų medžiagų ar įrengimų negalima naudoti nepabloginant statybos darbų kokybės, jeigu neįrodo, kad tų medžiagų ar įrengimų negalima panaudoti dėl aplinkybių, už kurias atsako kita šalis ([CK 6.868 straipsnio](#) 2 dalis).
41. Pagal [CK 6.684 straipsnio](#) normas rangovas privalo vykdyti statybos darbus pagal normatyvinių statybos dokumentų nustatytus reikalavimus ir sutartį (sutarties dokumentus), kurioje nustatyta darbų kaina bei statinio (darbų) kokybės reikalavimai; normatyviniai statybos dokumentai turi būti nurodyti statybos rangos sutartyje. Kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad reikalavimus statybos rangos sutarties dalykui ir rangovo pareigų apimtį lemia ne tik užsakovo poreikiai ir šalių susitarimo sąlygos, bet ir imperatyvūs statybos santykius reglamentuojančių viešosios teisės aktų reikalavimai. Rangovas laikytinas tinkamai įvykdžiusiu statybos rangos sutartį, jeigu atlikti darbai ar šių darbų rezultatas atitinka sutartyje nustatytus statinio (darbų) kokybės reikalavimus ir normatyvinius statybos dokumentus. Rangovas statybos rangos sutartyje paprastai veikia kaip profesionalas, vykdydamas savo verslą, todėl įstatymo jam nustatyta didesnė atsakomybė už tinkamą statybos rangos sutarties rezultatą negu užsakovui. Tuo atveju, jeigu statybos darbų atlikimas yra rangovo verslas, tai jo atsakomybė už sutartinių įsipareigojimų nevykdymą yra be kaltės ([CK 6.256 straipsnio](#) 4 dalis). Rangovas atsako užsakovui už nukrypimus nuo normatyvinių statybos dokumentų reikalavimų, taip pat už tai, kad nepasiekė šiuose dokumentuose ar sutartyje nustatytų statybos darbų rodiklių, išskyrus smulkius nukrypimus nuo normatyvinių statybos dokumentų reikalavimų, padarytus užsakovo sutikimu, jeigu įrodo, kad tie nukrypimai neturėjo įtakos statybos objekto kokybei ir nesukels neigiamų pasekmių ([CPK 6.695 straipsnis](#)); be to, rangovas negali apsiriboti normatyvinių statybos dokumentų, sutarties dokumentų ir užsakovo reikalavimais ir jais remdamasis pateisinti statybos darbų ar statinio trūkumus – pagal [CK 6.659 straipsnyje](#) įtvirtintas bendrąsias rangos sutarčių taisykles rangovas privalo nedelsdamas įspėti užsakovą dėl netinkamų dokumentų, medžiagų, darbų atlikimo būdo ar kitų aplinkybių, sudarančių grėsmę atliekamo darbo tinkamumui, tvirtumui ar saugumui; pagal [CPK 6.684 straipsnio](#) 4 dalį rangovas, statybos metu padaręs išvadą, kad reikalingi normatyviniuose statybos dokumentuose nenurodyti darbai, dėl kurių būtina atlikti papildomus statybos darbus, privalo apie tai pranešti užsakovui; rangovas privalo vykdyti statybos metu gautus užsakovo nurodymus, tik jeigu jie neprieštaruoja statybos rangos sutarties sąlygoms ir normatyviniams statybos dokumentams ([CPK 6.689 straipsnis](#)). Tuo tarpu užsakovui, jeigu kitaip nenustatyta įstatyme ar sutartyje, statybos darbų kontrolė ir priežiūra yra teisė, o ne pareiga; rangovas, netinkamai vykdęs sutartį, neturi teisės remtis ta aplinkybe, kad užsakovas nevykdė statybos darbų kontrolės ir priežiūros, išskyrus atvejus, kai tokios kontrolės ir priežiūros pareigą užsakovui nustato įstatymas ar sutartis ([CPK 6.689 straipsnio](#) 4 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gruodžio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-516/2009; 2015 m. gegužės 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-288-469/2015).
42. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į statybos rangos sutarties specifiką, specialiai yra aptaręs rangos sutarties šalių pareigą bendradarbiauti ([CK 6.691 straipsnis](#)). Tinkamas šios pareigos įgyvendinimas yra priemonė, leidžianti išvengti galimų nuostolių, ginčų dėl darbų atlikimo. Tai pagrindžiama visų pirma tuo, kad rangovas, užsiimdamas ūkine komercine veikla, kurios tikslas – pelno siekimas, gerai žino (arba privalo žinoti) savo teises bei pareigas ir veikia savo rizika. Rangovas, specializuodamasis statybos darbų srityje, jau sutarties sudarymo etape turi realiai įvertinti savo pajėgumus, konkretaus objekto specifiką ir kitus galimus veiksnius, kad nesuklaidintų užsakovą. Jeigu sutarties vykdymo metu kilo kliūčių, trukdančių laiku ir tinkamai įvykdyti sutartį, rangovas privalo imtis visų jam to priklausančių protingų priemonių toms kliūtims pašalinti ir taip įgyvendinti [CK 6.691 straipsnyje](#) įtvirtintą imperatyviają įstatymo nustatytą statybos rangos sutarties šalių bendradarbiavimo (kooperavimosi) sutarties vykdymo metu pareigą (žr., pvz., minėtą nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-516/2009 ir šioje nutartyje nurodytą kasacinio teismo praktiką). Bendradarbiavimo (kooperavimosi) principas yra sąžiningumo principo išraiška. Šis principas reikalauja, kad rangos sutarties šalys sudarytų tinkamas sąlygas prievolėms įvykdyti, prireikus keistųsi informacija, reikšminga prievolių įvykdymui, laiku praneštų apie kylančias prievolių įvykdymo kliūtis ir pan. Sąžiningumas reikalauja atidumo, rūpestingumo, atsižvelgimo į teisėtus ir pagrįstus kitos šalies interesus.
43. Nagrinėjamu atveju byloje nėra ginčo dėl to, kad atsakovė, būdama pagal subrangos sutartį atsakinga už medžiagų pateikimą ir jų kokybę, automobilių aikštei įrengti panaudojo netinkamos kokybės azūrinės trinkeles, kurių neleidžiama veikti transporto priemonių eismo sukeliamomis apkrovomis. Pirmosios instancijos teismas konstatavo abiejų šalių mišrią kaltę dėl darbams panaudotų netinkamų medžiagų. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas, panaikinęs pirmosios instancijos teismo sprendimą, iš esmės atleido atsakovę nuo atsakomybės dėl tokių medžiagų panaudojimo, nulemusio tai, kad nebuvo pasiektas reikiamas darbų rezultatas, motyvuodamas dviem argumentais: pirmą, kad užduotis atlikti aikštelės įrengimo darbus naudojant būtent azūrinės trinkeles buvo suformuluota tiek prie subrangos sutarties pridėtoje sąmatoje, tiek techniniame projekte ir atsakovė ja vadovavosi bei nėra atsakinga už netinkamą projektinį sprendimą (šios nutarties 17 punktas); antra, ieškovei apie ketinamas naudoti azūrinės trinkeles bei jų savybes buvo žinoma prieš pradedant darbus, tačiau ieškovė, nereikšdama prieštaravimų dėl tokių naudotinių trinkelėlių, neteko teisės remtis žinomu nukrypimu nuo sutarties kaip trūkumu ir reikalauti su tokiu darbų atlikimu siejamų padarinių pašalinimo išlaidų atlyginimo (šios nutarties 18 punktas). Teisėjų kolegija, teisės taikymo aspektu įvertinusi pirmiau minėtą apeliacinės instancijos teismo išvadą pagrįstumą, jas dėl toliau nurodomų priežasčių vertina kaip teisiskai nepagrįstas.
44. — Sąvoka „ažūras“ yra suprantama, be kita ko, kaip dirbinio kūrimo būdas, pagrįstas dekoratyvinių kiurymų, iš kurių dėstomas raštas, išryškinimu. Dirbinys gali būti liejamas, kalamas, tempiamas, spaudžiamas, neriamas, siuvinėjamas. Kiurymės išryškinamos natūralia šviesa

arba pagrindu (toks ažūras vadinamas akluoju). Taikomas architektūros detalėms ir taikomosios dailės dirbiniams kurti („Visuotinė lietuvių enciklopedija“ [interaktyvus]. <<https://www.vle.lt>>). Atsižvelgiant į tai, teisėjų kolegijos vertinimu, vien aplinkybė, kad samatoje ir techniniame projekte nurodyta naudoti konkrečių trinkelį rūši (ažūrinės), kuri siejama ne su trinkelį tankio ar apkrovos charakteristikomis, o su jų forma, savaime nereiškia nurodymo automobilių stovėjimo aikštei įrengti parinkti trinkeles, kurių paskirties iš esmės kita (pėsčiųjų takams, parkams). Todėl konstatuotina, kad apeliacinės instancijos teisma s savo procesiniame sprendime nepateikė pakankamų argumentų leidžiančių daryti išvadą, jog techniniame projekte nurodyta trinkelį rūšis yra netinkamas projektinis sprendimas.

45. Teisėjų kolegija pažymi, kad nors ieškovei apie ketinamas naudoti ažūrinės trinkeles bei jų savybes buvo žinoma prieš pradėdant darbus, tačiau byloje nekonstatuota, kad atsakovė būtų įspėjusi ieškovę, jog dėl tokių ketinamų naudoti trinkelį ar apskritai bet kurių ažūrinių trinkelį naudojimo nebus pasiekta norimo rezultato. Atsakovė, būdama statybų sritys specialistė ir veikdama savo rizika, atliko automobilių stovėjimo aikštelės įrengimo darbus, žinodama (ar turėdama žinoti), kad tam tikrų medžiagų (konkrečiu atveju – trinkelį, naudojamų sodų, parkų, pėsčiųjų takų, aikštelių, apskritai kraštovaizdžio architektūrai sutvarkyti), neatitinkančių kokybės reikalavimų, panaudojimas gali turėti įtakos atliekamų darbų tinkamumui, tvirtumui, kokybei.
46. Kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad verslininkas, įsipareigojęs vykdyti statybos rangos sutartį, už jos netinkamą įvykdymą atsako be kaltės, taigi žinoti apie statybos rangos sutartini siekiamam tikslui įgyvendinti tinkamus ir netinkamus darbų atlikimo būdus, medžiagas, kt. ir turėti atitinkamus darbo įgūdžius yra jo pareiga ([CK 6.256 straipsnio](#) 4 dalis). Dėl to būtent rangovui nustatyta pareiga nedelsiant įspėti užsakovą apie grėsmę atliekamo darbo tinkamumui dėl darbo atlikimo būdo ar kitų [CK 6.659 straipsnio](#) 1 dalyje išvardytų aplinkybių. Rangovas nuo šios pareigos neatleidžiamas, nepaisant to, kad jis turi pagrindą manyti, jog užsakovas pats turi žinoti įspėjimo turinį sudarančią informaciją (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 5 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-3/2014](#)).
47. Teisėjų kolegija pripažįsta iš esmės pagrįstą kasacinio skundo argumentą, kad apeliacinės instancijos teisma netinkamai taikė [CK 6.689 straipsnio](#) 2 dalį, nurodęs, kad ieškovė, žinodama apie konkrečių trinkelį panaudojimą automobilių aikštei įrengti, tam neprieštaravo ir todėl neteko teisės remtis žinomu nukrypimu nuo sutarties kaip trūkumu. Šios nutarties 41 punkte pažymėta, kad minėtame straipsnyje reglamentuoti užsakovo veiksmai prižiūrėti ir kontroliuoti darbus yra jo teisė, bet ne pareiga. [CK 6.689 straipsnio](#) 2 dalyje reglamentuotos pasekmės užsakovui dėl neveikimo atsiranda tik tuo atveju, jeigu statybos darbų kontrolės ir priežiūros pareiga užsakovui buvo nustatyta įstatymu arba sutartimi (4 dalis). Tokį šios nuostatos aiškinimą patvirtina kasacinio teismo praktika (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 7 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-20/2014](#)). Aplinkybė, ar tokia pareiga ieškovei buvo nustatyta šalių sudaryta subrangos sutartimi, yra fakto klausimas, kurio kasacinis teisma nenagrinėja. Tuo tarpu byla nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme minėta faktinė bylos aplinkybė, kuri vertintina kaip reikšminga [CK 6.689 straipsnio](#) 2 dalies taikymui, nebuvo nustatoma.
48. Teisėjų kolegija kaip nepagrįstą vertina ir apeliacinės instancijos teismo išvadą, kad netinkamos kokybės (paskirties) trinkelės darbų priėmimo metu buvo akivaizdžiai matomas trūkumas ir ieškovė, to neužfiksavus šalims pasirašant 2015 m. rugpjūčio 27 d. statybos užbaigimo aktą, priėmusi tokį darbų rezultatą, neteko teisės remtis netinkamai atliktų darbų kokybės faktu. Visų pirma atkreiptinas dėmesys į tai, kad bylos šalių nėra tarp asmenų, pasirašiusių 2015 m. rugpjūčio 27 d. statybos užbaigimo aktą. Bylą nagrinėję teismai nenustatė momento, kada atsakovė, būdama subrangovė, perdavė darbų rezultatą ieškovei, kaip generalinei rangovei, ir kokie duomenys buvo užfiksuoti perduodant darbų rezultatą. Antra, darbų rezultato trūkumai kiekvienu atveju vertinami individualiai ir tai sudaro fakto klausimą, kurio kasacinis teisma nenagrinėja. Vis dėlto, teisėjų kolegijos vertinimu, akivaizdūs trūkumai paprastai neturėtų būti suprantami kaip situacija, kai yra tam tikrų duomenų apie netinkamos kokybės (paskirties) medžiagų panaudojimą, tačiau, darbų rezultatą apžiūrint normaliomis sąlygomis, o įstatymų ar statybos rangos sutarties nustatytais atvejais arba, kai to reikalauja darbo pobūdis, atliekant bandymus bei kontrolinius matavimus, jokių išorinių defektų, trūkumų ar nukrypimų nuo sutarties ar normatyvinių statybos dokumentų nenustatoma. Dėl to, kas išdėstyta, konstatuotina, kad apeliacinės instancijos teisma išvadą dėl negalimumo ieškovei remtis netinkamai atliktų darbų kokybės faktu po darbų priėmimo padarė nenustatęs visų [CK 6.662 straipsnio](#) 2, 3 dalių taikymui turinčių reikšmės bylos aplinkybių.

Dėl bylos procesinės baigties

49. Teisėjų kolegija, teisės taikymo aspektu patikrinusi skundžiamą apeliacinės instancijos teismo sprendimą, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimas priimtas nenustačius reikšmingų faktinių bylos aplinkybių, netinkamai pritaikius materialiosios teisės normas, reglamentuojančias ieškinio senaties termino pradžią, statybos rangos sutarties šalių atsakomybę, ir nukrypęs nuo kasacinio teismo praktikos šių normų taikymo ir aiškinimo klausimais. Tai yra pagrindas jį naikinti ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktas, 359 straipsnio 3 dalis). Kadangi apeliaciniu skundu atsakovė skundė ir kaip peržiūrėjimo apeliacine tvarka objektą nurodė tik pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, o ne visą pirmosios instancijos teismo sprendimą, skundžiamame sprendime tiesiogiai nurodyta, kad apeliacinės instancijos teisma pasisako tik dėl apskustos teismo sprendimo dalies teisėtumo, tai nagrinėjant visas kasacinio skundo skundžiamas apeliacinės instancijos teismo sprendimas. Jį panaikinus, byla perduotina apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo apeliacine tvarka. Teisma, nagrinėdamas bylą iš naujo, turi, be kita ko, atsižvelgdamas į šioje nutartyje pateiktus išaiškinimus, nustatyti šios nutarties 36, 37, 47, 48 punktuose nurodytas faktines bylos aplinkybes.

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

50. Ieškovė jos naudai prašo priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Jos patirtas bylinėjimosi išlaidas kasaciniame teisme sudaro sumokėtas 715 Eur žyminis mokestis už kasacinį skundą (2022 m. sausio 28 d. lėšų pervedimo nurodymas Nr. 3016).
51. Atsakovė pateikė prašymą priteisti jos kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Jos patirtas išlaidas sudaro 1452 Eur dydžio išlaidos advokato pagalbai apmokėti (2022 m. vasario 14 d. PVM sąskaita faktūra už teisinę pagalbą Nr. 16/2022, 2022 m. vasario 21 d. mokėjimo nurodymas Nr. 30).
52. Kasaciniam teismui nutarus perduoti bylą nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui, bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti šiam teismui ([CPK 93 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu ir 362 straipsniu,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. spalio 28 d. sprendimą panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti Lietuvos apeliaciniame teisme.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Sigita Rudėnaitė

Antanas Simniškis